ע"ו 16066-03-22 ג' נ' מרכז בריאות הנפש מזרע (מזור) ואח'

בפני כבוד השופטת אספרנצה אלון

המערער מ' ג'

נגד

המשיבים 1. מרכז בריאות הנפש מזרע (מזור)
2. מרכז פורום יושבי ראש ועדות פסיכיאטריות
ע"י פרקליטות מחוז חיפה- אזרחי

<u>פסק דין</u>

1. לפניי ערעור על החלטת הוועדה הפסיכיאטרית המחוזית (להלן: "**הוועדה הפסיכיאטרית המחוזית**"/ "**הוועדה**") שהתכנסה ביום 13.03.22 במרכז לבריאות הנפש מזרע (להלן: "**בית החולים הפסיכיאטרי**"), אשר החליטה על הארכת האשפוז הכפוי עד ליום 13.04.22 (להלן: "**ההחלטה**") מכוח סעיף 10(ג)(1) לחוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991 (להלן: "**החוק**").

2. המערער הינו גבר בן 33, אשר סובל ממחלת נפש- סכיזופרניה ומאושפז בבית חולים פסיכיאטרי בהוראת אשפוז כפוי. המערער מוכר למערכת הפסיכיאטרית משני אשפוזים קודמים- הראשון משנת 2016 והשני הסתיים בספטמבר 2021. לאחרונה דווח שהפסיק טיפול תרופתי. המערער אושפז בהוראת אשפוז מיום 28.2.22. אשפוזו הכפוי הוארך ביום 2.3.22 וב-6.3.22 הוארך אשפוזו עד ליום 13.3.22.

3. בטופס ההפנייה לוועדה הפסיכיאטרית המחוזית מיום 10.3.22 נרשם כי:

> "**ביום 28.02.22 הוצאה הוראת אשפוז כפוי לאחר שנבדק המערער במיון בתוקף הוראת בדיקה, וזאת לאחר דיווחה של המשפחה על החמרה במצבו המלווה בהתנהגות תוקפנית; איים על חבר, שבר שתי טלוויזיות, עקר עץ, דרש פיצויים מבני המשפחה, ניתק קשר איתם ועם חברים, דיבר לא לעניין, איים, לשים קץ לחיים". בבדיקה נמצא שרוי במצב פסיכוטי חריף ומלווה בסיכון פיזי מיידי. במחלקה אינו משתף פעולה עם טיפולו התרופתי הפומי, נזקק לטיפול אנטי פסיכוטי והרגעתי בזריקות ולאחר שכנועים רבים הסכים לקבל טיפול בזריקה אנטי- פסיכוטית. בבדיקה נמצא מתוח, חשדני ורגזני, שרוי במצב פסיכוטי פעיל, עם מחשבות שווא פרנואידיות וביזאריות כולל תכנים נגד אביו ונגד הממסד. מביע כעס על הוריו ומצדיק התנהגות של תוקפנות כלפי רכושם טרם אשפוזו. מדווח על מחשבות של מוות אך שולל כוונות אובדניות. חסר כל תובנה למצבו הנפשי, שיפוטו פגום בצורה ניכרת. מבוקש להאריך את תוקף הוראת האשפוז בחודש".**

4. ביום 13.03.22 התכנסה הוועדה הפסיכיאטרית ובממצאי בדיקתה נקבע כדלקמן:

"בהכרה, מסודר בהופעתו. עונה על השאלות בצורה פורמאלית. הלך חשיבה טנגנציאלי ומשיקני, לעתים עם חוסר ארגון כרונולוגי. בתוכן מגלה מחשבות שווא מסוג שניידריאניות "אנשים מחדירים לו מחשבות לראש, קוראים את המחשבות שלו". לא מגלה התנהגות הזייתית. מצב רוחו ירוד. האפקט מתוח, תואם לתוכן החשיבה. קשה וריכוז ירודים. שיפוט ושיקול דעת לקויים. חסר כל תובנה למצבו ולצורך בהמשך נטילת טיפול תרופתי. קיימת פגיעה גסה בבוחן המציאות".

5. באשר למסוכנות קבעה כי קיימת מסוכנות עצמית ברמה גבוהה וכן קיימת מסוכנות לאחרים ברמה גבוהה. בפרק בחינת חלופות האשפוז נקבע:

"מדובר במטופל השרוי במצב פסיכוטי פעיל מלווה במסוכנות גבוהה לעצמו ולאחרים המצריכה טיפול אינטנסיבי במסגרת אשפוז במחלקה סגורה ולכן לא ניתן בשלב זה לשקול חלופת אשפוז".

6. הוועדה החליטה להאריך את אשפוזו הכפוי של המערער עד ליום 13.4.22 ובנימוקיה כתבה כדלקמן:

"מדובר במטופל המוכר למערכת הפסיכיאטרית ומאובחן כסובל מסכיזופרניה. מאושפז בתוקף הוראת אשפוז מיום 28.2.22 והיום בקשת המחלקה להאריך את אשפוזו הכפוי בחודש נוסף. בבדיקתו המטופל שרוי במצב פסיכוטי חריף, מגלה מחשבות שווא אקטואליות עם השפעה ישירה על התנהגותו. חסר כל תובנה למצבו. שיפוט ובוחן המציאות פגומים במידה ניכרת ועקב כך התנהגותו בלתי צפויה ומהווה סיכון פיזי מיידי לעצמו ולאחרים".

7. על החלטת הוועדה מיום 13.03.22 הוגש הערעור העומד בפניי.

8. המערער השמיע טענותיו בעצמו ואלו עיקר דבריו:

"אני רוצה לדחות את ההאשמות נגדי. אני פה מערער ואני אומר שאין שום קשר למה שטוענים כלפיי... אני מבקש שישחררו אותי לאלתר והייתי רוצה להגיע לחקר האמת כי אני דוחה גם את האשפוז הזה... אני בעל עסק עצמאי כבר שנה רביעית בתחום הנגרות... שלפו אותי מהעולם התקין, הגבילו לי אמצעים.

> **כשבית המשפט אומר לי שמופיע שבסוף פברואר איימתי להתאבד והייתה לי לאחר מכן התפרצות ואני לא משתף פעולה אני משיב שלא היה איום להתאבד, זה התקרבנות, זה מילים של מצוקה שגם אם אחשוב על זה, לא אוציא את המילים האלה ואאיים במילים האלה כי זה לא מכבד אותי.**
> **אני לא מרגיש צורך לקבל שום תרופה ואני כן פונה למוסדות הרפואיים בנוגע למחלות אך בנוגע למצבי הנפשי אני לא זקוק לתרופות.**
> **יש לי זכויות להאמין במה שאני מאמין ולעבוד ולהתפרנס בכבוד. יש לי עסק שנה רביעית, היום ביקשתי מרו"ח להגיש דו"ח 0 מע"מ. עמדתי בקנסות של ביטוח לאומי של שנים קודמות וקנסות של מע"מ, אין לי לא חובות ואין לי בני אדם שאני לקחתי מהן משהו. העסק שלי עומד יציב בזכות עצמו וכרגע כל זה באמת נופל. אם אשאר עוד חודש, יגידו שהתרופות איזנו אותי אבל אצא בלי שום כלי של מה שבניתי במשך 4 שנים. יש לי שיק אחד של 11,000 ₪ שאני צריך להפקיד, המשכורת שלי זה מה שיש לעסק. אני לא מבקש עזרה מאף אחד ואני מאוד עצמאי.**
> **אני בן אדם שעושה עסק יעיל. יש לי הרבה הצעות מחיר שמחכות לי לבוא ולהמשיך הלאה ולהשאיר את העבר מאחור**".

9. המשיבים טענו כי דין הערעור להידחות. החלטת הוועדה התבססה על תשתית עובדתית ורפואית שלמה וצדקה בסברה שמצבו הפסיכיאטרי של המערער מחייב את המשך אשפוזו הכפוי. המשיבים מציינים, כי לא חל שיפור במצבו הנפשי וכי הוא ממשיך להביע תכני רדיפה ביזאריים כלפי צוות המחלקה ואביו, וכי הוא ממשיך לגלות מחשבות שווא שניידראניות כמו שאנשים מחדירים לו נכנסות לראש וקוראים את המחשבות שלו. הוועדה שקלה חלופות אשפוז והגיעה למסקנה כי לא ניתן בשלב זה לשקול חלופת אשפוז בשל העובדה כי מדובר במטופל השרוי במצב פסיכוטי פעיל, מלווה במסוכנות גבוהה לעצמו ולאחרים המצריכה טיפול אינטנסיבי במחלקה סגורה.

<u>דיון והכרעה:</u>

> "**אין לאשפז חולה נפש אשפוז כפוי בבית חולים אם ניתן לטפל בו ולהגן על שלום הציבור באמצעות טיפול מרפאתי כפוי, ואין לכפות טיפול אם ניתן להשיגו ללא כפייה. תמיד יש לנקוט את האמצעי המגשים את המטרה הראויה, ושפגיעתו בחולה הנפש היא הקטנה ביותר**" (עיינו רע"פ 2060/97 **כרמלה וילנצ'יק נ' הפסיכיאטר המחוזי - תל-אביב**, נב(1) 697 (1998).

10. לוועדת הפסיכיאטרית הכוח להאריך אשפוז בהתאם לסעיף 10(ד) לחוק, הן על פי עילת אשפוז שמכוח סעיף 9(א) לחוק (המפנה לסעיף 6(1) ו-(2) לחוק ולקשר הסיבתי שביניהם- סיכון פיזי מיידי) והן על פי עילת אשפוז שמכוח סעיף 9(ב) (המפנה לסעיף 7(1) ו-(2) לחוק ולקשר הסיבתי שביניהם- סיכון פיזי שאינו מיידי). בעשותה כן, על הוועדה לבחון גם אפשרויות לחלופות פוגעניות פחות. הוראות החוק תואמות את שלוש התכליות המונחות בבסיס החוק: הטיפול בלוקה בנפשו, ההגנה על הציבור, וההגנה על זכויות האדם של החולה. במילים אחרות, הוועדה נדרשת בכל עת לבחון את הסיכונים מחד גיסא אל מול ערכי חירות הפרט וצרכי הטיפול מאידך גיסא. על הוועדה הפסיכיאטרית להשית ליבה לכך שכמות הראיות ואיכותן, תתאם את המשמעות מרחיקת הלכת של ההוראה על אשפוז כפוי, ולהסביר בפירוט את נימוקיה (ראו לעניין זה רע"א 8000/07 **היועמ"ש נ' פלוני** (2.5.2012)).

11. מעיון בחומרים שעמדו לפני הוועדה ומההליך שנוהל בפניה, מצאתי כי ההחלטה הינה סבירה ותואמת את מצבו של המערער- עברו, טיב מחלתו, אשפוזיו בעבר, האירועים נשוא האשפוז האחרון וחלופות אחרות לשיקומו. מטעמים אלה, לא מצאתי כי יש להתערב בהחלטת הוועדה.

12. עם זאת, מאחר ומדובר בפגיעה אנושה של זכויות יסוד של אדם שנכפה עליו אשפוז כפוי, ביקשתי לקבל נתונים רפואיים עדכניים אודות המערער, שלא עמדו בפני הוועדה. מעיון בקרדקס ובבדיקות היומיות, נלמד כי מצבו הנפשי והתנהגותו של המערער משתפר, וקיימת התקדמות במצבו, כך למשל:

ביום 16.03.22 בשעה 10:25 נכתב כי:

> **"מיקי ערני, הופעתו מסודרת, שקט מוטורית, ניכר מתח פנימי. מתקשר עם הצוות, הכין מכתב עם נושאים עליהם רוצה לדבר. דיבור בשטף ונפח תקינים, חשיבה יותר מאורגנת מבימים קודמים... מציין מיוזמתו כי אינו רוצה לפגוע בעצמו. אינו נראה הלוצינטורי... בהתייעצות עם ד"ר זויה, <u>לאור רושם לרגיעה במצבו ושלילה של כוונות אובדניות</u>, ייצא מתוכנית תשומת לב מיוחדת."**

ביום 17.03.22 בשעה 11:57 נכתב כי:

> "**יש לציין כי בשיחה עמו, למרות שהביע תסכול והיה אי שקט פסיכומוטורי קל, <u>לא התנהג או דיבר בצורה תוקפנית</u> או הרים קולו (בניגוד לשיחות בימים קודמים)... <u>יש רושם לרגיעה חלקית/קטנה וכי ביומיים אחרונים כן נטל את טיפולו</u>**".

13. מדוחות הביקור העדכניים עולה כי המערער שולל מחשבות אובדניות ונתונים אלו הינם חיוביים ומעודדים. בזהירות הנדרשת אומר כי יכול ופחתה מסוכנותו של המערער הן לעצמו והן לאחרים, וכי הגיעה העת לבחון חלופות אשפוז מידתיות יותר. נקודת המוצא היא שיש לפגוע בחירות של אדם רק באופן מידתי וראוי אך ברור הוא כי אין לפגוע בחירותו של חולה הנפש מעבר לדרוש להגנה עליו, לטיפול בו או להגנה על שלום הציבור.

14. נקודת מוצא זו שהינה בבחינת כוכב הצפון המדריך את ערכאת הערעור בסוגיה רגישה וכואבת זו, אבקש כי הוועדה תתכנס פעם נוספת בעניינו של המערער, וזאת תוך 7 ימים מהיום ותבחן האם יש צורך הכרחי להמשך האשפוז הכפוי, או שניתן להמירו לטיפול מרפאתי כפוי או כל חלופה אחרת, לפי חוכמתה וניסיונה של הוועדה.
חזקה שהוועדה תבצע בדיקה קפדנית כשמדובר בשלילת חירות תסביר ותפרט את נימוקיה באופן שיאפשר לערכאת הערעור לבצע את מלאכתה.

15. פסק הדין מותר לפרסום בהשמטת פרטים מזהים.

16. המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים ולבית החולים ותסגור התיק.

ניתן היום, י"ט אדר ב' תשפ"ב, 22 מרץ 2022, בהעדר הצדדים.

אספרנצה אלון, שופטת